

VERSLO LIUDIJIMĄ ĮSIGYJANČIO GYVENTOJO ATMINTINĖ (trumpoji)

Verslo liudijimas – tai dokumentas, patvirtinantis fiksuoto pajamų mokesčio sumokėjimą, verčiantis individualia veikla ir (arba) gyvenamosios paskirties patalpų nuomos veikla, pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. lapkričio 19 d. nutarimu Nr. 1797 „Dėl Verslo liudijimų išdavimo gyventojams taisyklių ir veiklų, kuriomis gali būti verčiamasi turint verslo liudijimą, rūšių sąrašo“ (toliau – Nutarimas) patvirtintą Veiklų, kuriomis gali būti verčiamasi, turint verslo liudijimą, rūšių sąrašą (toliau – Sąrašas).

Sąrašė yra išskirtos veiklos rūšys, kuriomis galima verstis, įsigijus verslo liudijimą. Šiame Sąrašė nurodomas veiklos rūšies pavadinimas ir skliausteliuose pateikiamas Ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriuje (toliau – EVRK) nurodytas klasės numeris. Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – VMI prie FM) patvirtino Veiklų, kuriomis gali būti verčiamasi, turint verslo liudijimą, klasifikatorių (toliau – klasifikatorius), kuriame nurodė atskirų veiklos rūšių ryšį su EVRK, veiklos rūšims nustatė veiklos grupes ir pagal tai suteikė atskirus kodus bei nustatė veiklos rūšis, kurias vykdant privalo būti nurodyta stacionari veiklos vykdymo vieta (klasifikatoriuje, prie nurodytos veiklos rūšies, ji pažymėta ženklu (ST)). Šiais kodais žymimoms veiklos rūšims savivaldybių tarybos (kiekviena individualiai) nustato fiksuotus pajamų mokesčio dydžius, kuriuos taikant apmokestinamos per atitinkamą laikotarpį iš atitinkamos veiklos gautos pajamos.

Vykdydamas veiklą, kuria gali būti verčiamasi, turint verslo liudijimą, **gyventojas pats** sprendžia su veikla susijusius klausimus, pats dengia jo veiklos vykdymo išlaidas ir **užtikrina, kad jo faktiškai vykdoma veikla neišeitų už individualios veiklos, apmokestintos nustatyto fiksuotu pajamų mokesčiu ir įrašytos verslo liudijime, ribų.**

Pažymėtina, kad gyventojas gali įsigyti neribotą skirtingų veiklos rūšių verslo liudijimų skaičių. Jei gyventojas nori verstis į Sąrašą nepatenkančia veikla, tai jis turi pasirinkti kitokią ūkinės veiklos formą (pvz., steigti įmonę ar registruoti individualią veiklą pagal pažymą).

Pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo (toliau – GPMĮ) nuostatas verslo liudijimus įsigiję gyventojai gali vykdyti veiklą tik tuo atveju, jei neprivalo registruotis pridėtinės vertės mokesčio (toliau – PVM) mokėtojais, (prievolė registruotis PVM mokėtoju atsiranda, jeigu gyventojas 12 paskutiniųjų mėnesių atlygis už, vykdant ekonominę veiklą, šalies teritorijoje patiektas prekes ir / ar suteiktas paslaugas yra didesnis negu 45 000 Eur, jeigu iš kitų valstybių narių ekonominei veiklai vykdyti įsigytų prekių vertė praėjusiais kalendoriniais metais viršijo arba einamaisiais kalendoriniais metais viršijo ar numato viršyti 14 000 Eur, taip pat jeigu gyventojas pats vykdo ekonominę veiklą ir kontroliuoja daugiau kaip du juridinius asmenis ir bendras atlygis per paskutinius 12 mėnesių už, vykdant ekonominę veiklą, šalies teritorijoje patiektas prekes ir / ar suteiktas paslaugas yra didesnis negu 45 000 Eur ar gyventojas ir jo kontroliuojamų juridinių asmenų bendra iš kitų valstybių narių ekonominei veiklai vykdyti įsigytų prekių vertė praėjusiais kalendoriniais metais viršijo arba einamaisiais kalendoriniais metais viršijo ar numato viršyti 14 000 Eur) ir nėra įregistruoti PVM mokėtojais (įskaitant ir savanorišką (nesant tokios prievolės) įsiregistravimą PVM mokėtoju), o nuomos atveju, jei pajamos iš nuomos per mokesstinį laikotarpį neviršija Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 71 straipsnyje nustatyto dydžio – 45 000 eurų.

Tuo atveju, jei gyventojas vykdo kitokią, nei verslo liudijime nurodyta, veiklą, jam pagal GPMĮ nuostatas atsiranda prievolė sumokėti pajamų mokestį nuo verslo liudijime nurodytos veiklos rūšies gautų pajamų.

Veiklos vykdymo teritorija ir verslo liudijimų išdavimas

Nutarime nustatyta, kad verslo liudijimai verstitis veikla gyventojams gali būti išduodami:

- 1) neribojant veiklos teritorijos,
- 2) visoje Lietuvos Respublikoje, išskyrus Alytaus, Kauno, Klaipėdos, Palangos, Panevėžio, Šiaulių ir Vilniaus miestų savivaldybių ir Neringos savivaldybės teritorijas bei Marijampolės savivaldybės Marijampolės miesto teritoriją (iki 2013 m. gruodžio 31 d. buvo Marijampolės savivaldybės teritoriją),

3) konkrečios savivaldybės teritorijoje.

Valstybinėje mokesčių inspekcijoje (toliau – VMI) įgyvendintas vieno langelio principas, todėl gyventojai dėl verslo liudijimo įsigijimo gali kreiptis į bet kurią Teritorinę valstybinę mokesčių inspekciją (toliau – TVMI), kuri, išduodama verslo liudijimus, taiko fiksuotus pajamų mokesčio dydžius tokia tvarka:

- kai veiklos vykdymo vieta pasirenkama neribojant veiklos teritorijos ar visoje Lietuvos Respublikoje, išskyrus Alytaus, Kauno, Klaipėdos, Palangos, Panevėžio, Šiaulių, Vilniaus miestų savivaldybių ir Neringos savivaldybės teritorijas bei Marijampolės savivaldybės Marijampolės miesto teritoriją), tai taikomi verslo liudijimą įsigyjančio gyventojų nuolatinės (deklaruotos) gyvenamosios vietos savivaldybės tarybos nustatyti fiksuoti pajamų mokesčio dydžiai bei lengvatos,

- kai veiklos vykdymo vieta pasirenkama konkrečiai savivaldybės teritorija, tai taikomi tos konkrečios veiklos vykdymo vietos savivaldybės tarybos nustatyti fiksuoti pajamų mokesčio dydžiai bei lengvatos.

Gyventojai verslo liudijimus gali įsigyti, pratęsti / pakeisti ar nutraukti taip pat ir **elektroniniu būdu**. Tokie gyventojai prašymą dėl verslo liudijimo įsigijimo ar pratęsimo / pakeitimo arba dėl verslo liudijime nurodytos veiklos nutraukimo turi pateikti elektroniniu būdu, prisijungę prie asmeninės mokesčių mokėtojo erdvės – **Mano VMI**, naudodami savo e. bankininkystės duomenis ar kitas išorines priemones, e. parašą ar VMI išduotas prisijungimo korteles. Gyventojas, prisijungęs prie Mano VMI, turi užpildyti atitinkamą prašymą ir sumokėti apskaičiuotą fiksuoto dydžio pajamų mokestį bei valstybinio socialinio draudimo įmoką (kai verslo liudijimas išduodamas trumpesniai nei trijų mėnesių laikotarpiui). Informacija apie įskaitytą mokesčių sumokėjimą bei verslo liudijimo numeris gyventojui pateikiami asmeninėje gyventojų paskyroje, Mano VMI.

Verslo liudijimas išduodamas visišką civilinį veiksnumą įgijusiam gyventojui, t. y. sulaukusiam 18 metų, arba jaunesniam nei 18 metų gyventojui, kuris visišką veiksnumą įgyja kitais Lietuvos Respublikos civilinio kodekso nustatytais atvejais.

Verslo liudijimas gali būti išduodamas ir nepilnamečiui nuo 14 metų, kai yra vieno iš tėvų (jėvių, rūpintojų) sutikimas.

Gyventojų prašymu išduotame verslo liudijime gali būti įrašomas **vienas** iš šių fizinių asmenų: sutuoktinis, tėvas, motina, vaikas nuo 14 metų, globojamasis, globėjas (rūpintojas), tačiau iš veiklos, kuriai buvo išduotas verslo liudijimas, gautas pajamas turi deklaruoti verslo liudijimą įsigijęs gyventojas. Verslo liudijime nurodyti asmenys turi teisę dalyvauti gyventojų vykdomoje veikloje, kuriai išduotas verslo liudijimas.

Veiklos vykdymo laikotarpiai

Verslo liudijimai gali būti išduodami ir **pratęsimi** pageidaujama kalendorinių metų laikotarpiui, kuris gali būti ne ilgesnis kaip iki tų pačių kalendorinių metų pabaigos.

Prekybos verslo liudijimai išduodami ir **pratęsimi** pageidaujama kalendorinių metų laikotarpiui, skaičiuojamam dienomis. Trumpiausias laikotarpis yra viena diena.

Paslaugų ir gamybos verslo liudijimai išduodami ir **pratęsimi** pageidaujama kalendorinių metų laikotarpiui, bet ne ilgiau kaip kalendoriams metams ir ne trumpiau kaip 5 kalendorinėms dienoms, kurios neprivalo eiti paeiliui.

Fiksuoto pajamų mokesčio dydžio nustatymas

Fiksuotus pajamų mokesčio dydžius nustato kiekviena savivaldybės taryba atskirai kiekvienai veiklos rūšiai, todėl kiekvienoje savivaldybėje jie būna skirtingi ir kasmet gali keistis.

Pagal GPMĮ 6 straipsnio 4 dalies nuostatas minimalus fiksuotas pajamų mokesčio dydis apskaičiuojamas, 12 minimalių mėnesinių algų (toliau – MMA), galiojančių mokestinio laikotarpio, einančio prieš mokestinį laikotarpį, kuriam įsigyjamą verslo liudijimą, spalio 1 d., sumai pritaikius mokestinio laikotarpio, kuriam įsigyjamą verslo liudijimą, sausio 1 d. galiosiantį GPMĮ 6 straipsnio 1 dalyje nustatytą pajamų mokesčio tarifą.

2016 m. savivaldybės tarybos nustatytas fiksuotas pajamų mokesčio dydis negalėjo būti mažesnis nei 585 Eur (12 x 325 x 15; 2015-10-01 MMA dydis buvo 325 Eur., 2016-01-01 buvo

taikomas 15 proc. pajamų mokesčio tarifas). Nuo 2015 m. liepos 1 d. MMA dydis 325 Eur, todėl nuo 2016 m. minimalus fiksuotas pajamų mokesčio dydis – 585 Eur (12 x 325 x 15 proc.). Nuo 2016 m. liepos 1 d. MMA dydis yra 380 Eur, todėl, 2017 m. sausio 1 d. galiojant 15 proc. pajamų mokesčio tarifui, **2017 m. minimalus fiksuotas pajamų mokesčio dydis – 684 Eur (12 x 380 x 15 proc.)**.

Savivaldybių tarybos turi teisę nustatyti mažesnę fiksuoto dydžio pajamų mokestį teisės aktų (GPMĮ 6 straipsnio 4 dalis) nustatyta tvarka (informacija apie savivaldybių tarybų nustatytus (patvirtintus) fiksuotus pajamų mokesčio dydžius yra skelbiama ir VMI prie FM interneto svetainėje <http://www.vmi.lt/cms/web/kmdb/1.4.10.1>).

Fiksuotą pajamų mokestį gyventojas gali sumokėti į vieną iš VMI prie FM biudžeto pajamų surenkamųjų sąskaitų, nurodytų VMI prie FM interneto tinklalapyje <http://www.vmi.lt/cms/biudzeto-pajamu-surenkamoji-saskaita> (Įmokos kodas 1461).

Pajamų mokestis turi būti sumokėtas iki verslo liudijimo išdavimo dienos.

Sumokėto fiksuoto pajamų mokesčio dydžio grąžinimo galimybės

Jeigu verslo liudijimas išduodamas ilgesniam negu mėnesio laikotarpiui ir pasikeitė duomenys, pagal kuriuos buvo apskaičiuotas pajamų mokestis, gyventojas per 10 kalendorinių dienų nuo duomenų pasikeitimo privalo pranešti apie tai bet kuriai TVMI.

Jeigu dėl duomenų, pagal kuriuos skaičiuojamas pajamų mokestis, pokyčio susidaro pajamų mokesčio permoka, ji grąžinama arba įskaitoma Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo (toliau – MAĮ) nustatyta tvarka. Papildomai mokėtina arba grąžintina pajamų mokesčio suma skaičiuojama nuo kito mėnesio, einančio po to mėnesio, kurį įvyko pokytis, pirmosios dienos.

Pajamų mokestis grąžinamas arba įskaitomas ir tada, kai verslo liudijime įrašytos rūšies veikla nutrūksta ir ja nesiverčiama iki išduoto verslo liudijimo galiojimo laikotarpio pabaigos. Mirties atveju pajamų mokestis grąžinamas paveldėtojams arba įskaitomas palikėjo mokestinei nepriemokai padengti. Šiuo atveju grąžinama arba įskaitoma pajamų mokesčio suma skaičiuojama už laikotarpį nuo palikimo atsiradimo momento iki išduoto verslo liudijimo galiojimo pabaigos. Ligos atveju grąžinama arba įskaitoma pajamų mokesčio suma skaičiuojama už laikotarpį nuo ligos pradžios (jei į verslo liudijimą nėra įrašyto kito fizinio asmens) iki išduoto verslo liudijimo galiojimo pabaigos. Kitais atvejais grąžinama arba įskaitoma pajamų mokesčio suma skaičiuojama už laikotarpį nuo rašytinio prašymo nutraukti individualios veiklos vykdymą, įsigijus verslo liudijimą, gavimo TVMI dienos arba nuo prašyme nurodytos, vėlesnės nei prašymo gavimo data, dienos iki išduoto verslo liudijimo galiojimo laikotarpio pabaigos, pateikus prašymą grąžinti arba įskaityti pajamų mokestį.

Valstybinio socialinio draudimo įmokų mokėjimas

Iki 2016 m. gruodžio 31 d. individualiai veiklai vykdyti verslo liudijimus įsigiję gyventojai Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo (toliau – VSDĮ) nustatyta tvarka privalomai turėjo draustis valstybiniu socialiniu draudimu (toliau – VSD) bazinei pensijai gauti. VSD įmokos dydis pagrindinei pensijos daliai gauti buvo 50 proc. bazinės pensijos. Nuo 2016 m. sausio 1 d. bazinės pensijos dydis yra 112 Eur, todėl nuo 2016 m. sausio 1 d. iki 2016 m. gruodžio 31 d. VSD įmokos dydis per mėnesį buvo 56 Eur.

Nuo 2017 m. sausio 1 d. pasikeitė VSDĮ nuostatos ir nuo 2017-01-01 verslo liudijimus įsigyjantys gyventojai draudžiami VSD viso dydžio pensijai gauti. Nuo 2017 m. sausio 1 d. VSD įmokos skaičiuojamos nuo įmokų mokėjimo laikotarpiu galiojančios MMA (šiuo metu 380 Eur), taikant 26,3 proc. VSD įmokų tarifą, o jei pensijai kaupiama papildomai – 28,3 procentų. Vadinasi, nuo 2017 m. sausio 1 d. VSD įmokos dydis – 99,94 Eur (380 x 26,3 proc.), jei senatvės pensijai kaupiama papildomai II pakopos pensijų fonde – 107,54 Eur (380 x 28,3 proc.).

VSD įmokos apskaičiuojamos proporcingai išduodamo ar pratęsiamo verslo liudijimo galiojimo laikui (vykdomos veiklos kalendorinių dienų skaičiui). Asmenys, įsigyjantys verslo liudijimus trumpesniam negu 3 mėnesių laikotarpiui, privalo iš anksto sumokėti VSD įmokas už visą verslo liudijimo galiojimo laikotarpį. Asmenys, įsigyjantys verslo liudijimus 3 mėnesių ar

ilgesniam laikotarpiui, VSD įmokas moka kartą per ketvirtį, bet ne vėliau kaip iki kito ketvirčio pirmojo mėnesio 15 dienos į Sodros biudžeto pajamų surenkamąsias sąskaitas.

VSD įmokų neprivalo mokėti patalpų nuomos verslo liudijimus įsigiję gyventojai. Nuo 2012-01-01 verslo liudijimus įsigiję gyventojai gali nuomoti tik gyvenamosios paskirties patalpas.

Privalomojo sveikatos draudimo įmokų mokėjimas

Gyventojai, įsigiję individualios veiklos verslo liudijimus, privalo mokėti privalomojo sveikatos draudimo (toliau – PSD) įmokas, kurių dydis yra fiksuotas, t. y. 9 proc. minimaliosios mėnesinės algos (toliau – MMA), galiojančios mėnesio, už kurį mokama įmoka, paskutinę dieną, ir mokamos kas mėnesį.

Nuo 2016 m. sausio 1 d. nustatytas 350 Eur MMA dydis, mėnesinė PSD įmoka – 31,5 Eur (350 Eur x 9 procentų), o nuo 2016 m. liepos 1 d. nustatytas 380 Eur MMA dydis, todėl mėnesinė PSD įmoka – 34,2 Eur (380 Eur x 9 procentų). Metinė 2016 m. PSD įmokų suma 394,2 Eur (31,5 Eur x 6 mėn. + 34,2 Eur x 6 mėn.)

Gyventojams, vykdančioms individualią veiklą, įsigijus verslo liudijimus, kurie patenka į apdraustųjų valstybės lėšomis sąrašą ir (ar) gauna su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų, PSD įmokos skaičiuojamos proporcingai išduoto verslo liudijimo galiojimo laikotarpiui, t. y. PSD įmokos mokamos tik už tas kalendorinio mėnesio dienas, kurios nurodytos įsigytame verslo liudijime (t. y. kuriomis galioja verslo liudijimas). Dienos įmoka apskaičiuojama proporcingai.

PSD įmokų neprivalo mokėti patalpų nuomos verslo liudijimus įsigiję gyventojai. Nuo 2012-01-01 verslo liudijimus įsigiję gyventojai gali nuomoti tik gyvenamosios paskirties patalpas.

Svarbu. Nuo 2016-01-01 PSD įmokų mokėjimą už gyventojų vykdomą veiklą, įsigijus verslo liudijimus, administruoja Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigos (toliau – Sodra), todėl už veiklą, vykdomą nuo 2016 m. sausio 1 d., PSD įmokos turi būti mokamos į Sodros biudžeto pajamų surenkamąsias sąskaitas įmokos kodu 358.

Pažymėtina, kad PSD įmokos už veiklą, vykdytą iki 2015-12-31, privalėjo būti sumokėtos į VMI prie FM biudžeto pajamų surenkamąsias sąskaitas. Nuo 2016 m. mokant PSD įmokas, turi būti nurodomas įmokos kodas 1781 (PSD įmokos, mokamos nuolatinių Lietuvos gyventojų, priskaičiuotos metinėje pajamų deklaracijoje (už laikotarpius iki 2015-12-31)).

Verslo liudijimą įsigijusio gyventojų teisės, pareigos ir atsakomybė

Išduotas kurios nors veiklos rūšies verslo liudijimas suteikia teisę gauti pajamų už verslo liudijime nurodytos rūšies veiklą, vykdomą verslo liudijime nurodytoje teritorijoje.

Verslo liudijimas, išduotas veiklos rūšiai, pažymėtai žyma „*“, suteikia teisę prekiauti jame nurodytomis savo gamybos prekėmis, neįsigijus prekybos verslo liudijimo.

Verslo liudijimas, išduotas veiklos rūšiai, pažymėtai žyma „***“, nesuteikia teisės teikti apgyvendinimo paslaugų (kaimo turizmo paslaugos arba nakvynės ir pusryčių paslaugos, EVRK klasė 55.20).

1. Prekybos verslo liudijimas suteikia teisę gauti pajamų už parduotas prekes:

1.1. be apribojimų iš kitų gyventojų (iš jų ir iš ne prekybos individualią veiklą vykdančių gyventojų (tiek verslo liudijimus įsigijusių, tiek individualią veiklą įregistravusių).

1.2. nuo 2016 m. lapkričio 24 d. iki 4500 Eur per mokestinį laikotarpį iš prekybos veiklos nevykdančių juridinių asmenų bei iš individualią prekybą veiklą (išskyrus žemės ūkio ir maisto produktus) vykdančių gyventojų (tiek įsigijusių prekybos verslo liudijimus, tiek įregistravusių prekybos veiklą su pažyma).

Iki 2016 m. lapkričio 23 d. iš veiklos, vykdytos įsigijus prekybos verslo liudijimą, gautos pajamos už parduotas prekes juridiniam asmeniui bei kitam individualia prekybina veikla užsiimančiam gyventojui (tiek įsigijusiam prekybos verslo liudijimą, tiek įregistravusiam individualią prekybą veiklą su pažyma) nebuvo laikomos pajamomis, gautomis iš veiklos, vykdytos įsigijus prekybos verslo liudijimą.

2. Gamybos ar paslaugų verslo liudijimas suteikia teisę gauti pajamų už parduotas savo gamybos prekes ar suteiktas paslaugas:

2.1. **be apribojimų iš kitų gyventojų** (iš jų ir individualią veiklą vykdančių gyventojų (tiek verslo liudijimus įsigijusių, tiek įregistravusių individualią veiklą su pažyma).

2.2. **iki 4500 Eur** per mokesstinį laikotarpį iš tos pačios veiklos nevykdančių juridinių asmenų (jei verslo liudijime nurodyta veiklos rūšis sutampa su juridinio asmens Mokesčių mokėtojų registre (toliau – MMR) įregistruota veikla, laikoma, kad vykdoma ta pati veikla).

Nuo 2016 m. mokesstinio laikotarpio į 4500 Eur sumą įskaičiuojamos verslo liudijimą (ar verslo liudijimus) įsigijusio gyventojų iš visuose verslo liudijimuose nurodytų rūšių veiklos gautos pajamos:

– prekybos verslo liudijimą įsigijusio gyventojų gautos pajamos iš prekybos veiklos nevykdančių juridinių asmenų bei iš individualią prekybą vykdančių gyventojų, tiek įsigijusių prekybos verslo liudijimus, tiek įregistravusių prekybą su pažyma (taikoma nuo 2016-11-24), ir

– iš juridiniams asmenims parduotų savo gamybos prekių ir / ar suteiktų paslaugų.

Atkreipiame dėmesį, kad verslo liudijimas suteikia teisę gauti pajamų už parduotas prekes (įskaitant savos gamybos prekes) bei suteiktas paslaugas juridiniams asmenims tik tuo atveju, jeigu veiklos, kuria gali būti verčiamasi, turint verslo liudijimą, rūšis nėra viena iš veiklos, kuria verčiasi juridinis asmuo, rūšių. Vadinasi, jei verslo liudijimą įsigijęs gyventojas, vykdamas tokią pačią veiklą kaip ir juridinio asmens įregistruota MMR (nors faktiškai ir nevykdoma), parduos prekes (įskaitant ir savo gamybos prekes) ar teiks paslaugas, tai iš tokio juridinio asmens jo gautos pajamos nebus laikomos pajamomis, gautomis iš veiklos, vykdytos įsigijus verslo liudijimą (iki 2016 m. lapkričio 23 d. buvo nustatytas apribojimas, turint verslo liudijimą, gauti pajamų už parduotas savos gamybos prekes ir suteiktas paslaugas juridiniams asmenims, kurie **faktiškai** vykdė tą pačią veiklą).

Pažymėtina tai, kad **prekybos verslo liudijimus** įsigijusiems gyventojams **nėra draudžiama** įsigyti prekių iš **gamybos verslo liudijimą** įsigijusio gyventojų.

Sutuoktiniai, įsigiję atskirus prekybos verslo liudijimus, toje pačioje prekyvietėje gali prekiauti prekėmis, turėdami vieno iš jų vardu išrašytus prekių įsigijimo dokumentus.

Pajamų, gautų iš verslo liudijime nurodytos veiklos, apmokestinimas

Pajamos, gautos iš verslo liudijime nurodytos veiklos, vykdytos iki prievolės registruotis PVM mokėtoju atsiradimo ir / ar įsiregistravimo PVM mokėtoju, apmokestinamos, sumokant savivaldybių tarybų nustatytą fiksuoto dydžio pajamų mokestį.

Kai prekybos ir / ar gamybos, ir / ar paslaugų verslo liudijimą (liudijimus) įsigijusio gyventojų iš juridiniams asmenims už parduotas (įskaitant savo gamybos) prekes ar suteiktas paslaugas gautos pajamos bei iš individualią prekybą vykdančių gyventojų už parduotas ne savo gamybos prekes gautos pajamos yra didesnės kaip 4 500 Eur per mokesstinį laikotarpį, tai pajamų dalis:

– iki 4500 eurų apmokestinama, sumokant savivaldybių tarybų nustatytą fiksuoto dydžio pajamų mokestį,

– **viršijanti 4500 eurų sumą**, apmokestinama kaip įregistruotos individualios veiklos su pažyma pajamos, kurioms taikomas GPMĮ 6 straipsnio 3 dalyje nustatytas pajamų mokesčio tarifas (t. y. taikant 5 proc., o laisvųjų profesijų veikloms – 15 proc. pajamų mokesčio tarifą).

Kokių teisių verslo liudijimas nesuteikia?

1. **Prekybos verslo liudijimas nesuteikia teisės gauti pajamų iš prekybos:**

– automobiliais, motociklais, mopedais;

– nuo laikinųjų prekybos įrenginių, pastatytų patalpose (išskyrus prekybą gėlėmis, knygomis, spaudos leidiniais ir prekybą patalpose, esančiose turgavietės teritorijoje), taip pat iš kioskų, pastatytų patalpose;

– iš žemės ūkio ir maisto produktų pardavimo individualią prekybą vykdančiams gyventojams (tiek prekybos verslo liudijimus įsigijusiems, tiek įregistravusiems individualią prekybą su pažyma);

– iš prekybos veiklą vykdančių juridinių asmenų.

2. Atsiradus prievolei registruotis PVM mokėtoju ar įsiregistravus PVM mokėtoju, gauti pajamų iš individualios veiklos vykdymo, įsigijus verslo liudijimą.

3. Įsigijus gyvenamosios paskirties patalpų nuomos verslo liudijimą ir iš jos gavus daugiau kaip 45000 Eur, toliau vykdyti gyvenamosios paskirties patalpų nuomos veiklą su įsigytuoju verslo liudijimu.

4. Gyvenamosios paskirties **patalpų nuomos verslo liudijimas** nesuteikia teisės gauti pajamų iš patalpų nuomos juridiniams asmenims.

5. Gauti pajamų už prekių (įskaitant ir savo gamybos) pardavimą bei už paslaugų teikimą iš tą pačią veiklą, kaip ir verslo liudijime nurodyta veiklą, vykdančių (**įregistravusių MMR**) juridinių asmenų.

6. Gyventojams išduotas (išduoti) **prekybos ir / ar gamybos ir / ar paslaugų verslo liudijimas** (liudijimai) nesuteikia teisės gauti daugiau kaip 4500 Eur pajamų iš: prekių pardavimo individualią prekybos veiklą vykdančiams gyventojams (tiek prekybos verslo liudijimus įsigijusiems, tiek įregistravusiems individualią prekybos veiklą su pažyma), iš prekių pardavimo prekybos veiklos nevykdančiams juridiniams asmenims bei iš savo gamybos prekių pardavimo ir paslaugų teikimo juridiniams asmenims.

Nuo 2016-11-24 nebegalioja draudimas, įsigijus verslo liudijimą, verstis licencijuojama veikla bei prekiauti cukrumi.

Iki 2016 m. lapkričio 23 d. buvo nustatytas apribojimas, turint verslo liudijimą, gauti pajamų už parduotas savos gamybos prekes ir suteiktas paslaugas juridiniams asmenims, kurie faktiškai vykdė tą pačią veiklą.

Verslo liudijimą įsigijusio gyventojų pareigos

Verslo liudijimą įsigijęs gyventojas privalo:

- Per mokestinį laikotarpį (kalendorinius metus) tiek gavęs, tiek ir negavęs pajamų iš veiklos, kuria vertėsi turėdamas verslo liudijimus, privalo iki kitų metų gegužės 1 dienos pateikti metinę pajamų deklaraciją.

- Verslo liudijimą įsigijęs gyventojas veiklos vykdymo vietoje privalo turėti Lietuvos Respublikos piliečio pasą ar asmens tapatybės kortelę, pasą ar kitą asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą.

- Prekybos ar gamybos verslo liudijimą įsigijęs gyventojas savo veiklos vykdymo vietoje privalo turėti Lietuvos Respublikos piliečio pasą ar asmens tapatybės kortelę, pasą ar kitą asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą ir prekių, medžiagų arba žaliavų įsigijimo dokumentus.

- Prekių (paslaugų) medžiagų, žaliavų įsigijimo dokumentus ir kitus dokumentus, įskaitant Prekių (paslaugų) pirkimo–pardavimo kvitus (toliau – kvitas) ir Gyventojų, įsigijusių verslo liudijimą, pajamų ir išlaidų apskaitos žurnalą (toliau – žurnalas), gyventojas turi saugoti 5 kalendorinius metus po tų metų, kuriais jie gauti ar išrašyti, o PVM sąskaitas faktūras ir sąskaitas faktūras – 10 metų nuo jų išrašymo. Privaloma saugoti dokumentus tokios formos (rašytinės ar elektroninės), kokios jie buvo išrašyti ar gauti. Svarbu užtikrinti, kad per visą dokumentų saugojimo laikotarpį būtų išlaikytas PVM sąskaitų autentiškumas bei turinio vientisumas, taip pat svarbu, kad dokumentai išliktų įskaitomi. Šiuos dokumentus gyventojas turi saugoti pats arba VMI prie FM nustatyta tvarka perduoti juos saugoti TVMI.

- Verslo liudijimus įsigyjantys gyventojai prekėms parduoti (pirkti) bei paslaugoms teikti turi naudoti kvito formas, skelbiamas VMI prie FM interneto svetainėje (jas galima atsispausdinti adresu <http://www.vmi.lt/cms/formos>, nurodant formos kodą FR0508) arba pagamintas spaustuviniu būdu (jas galima įsigyti blankų leidyklų parduotuvėse).

- Verslo liudijimus įsigiję gyventojai privalo išrašyti kvitus, kai **kvitų išrašymas numatytas Kasos aparatų diegimo ir naudojimo tvarkos apraše**, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. rugpjūčio 13 d. nutarimu Nr. 1283. Gyventojai, įsigiję verslo liudijimus, pirkdami iš verslo liudijimą įsigijusio gyventojų jo pagamintą produkciją arba pirkdami žemės ūkio produkciją iš gyventojų, kuris pats ją išaugino, arba pirkdami iš gyventojų asmeninės nuosavybės teise priklausančius daiktus, privalo išrašyti kvitus.

Prekybos verslo liudijimus įsigiję gyventojai, kurie veiklos pajamoms apskaityti naudoja kasos aparatus (kasos aparatus privalo naudoti gyventojai, užsiimantys **prekybos veikla** patalpose (ne lauko sąlygomis)), veiklos pajamas ir išlaidas nurodo kasos aparato kasos operacijų žurnale (toliau – kasos žurnalas), kurio forma ir užpildymo tvarka nustatyta Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2003 m. rugsėjo 18 d. įsakyme Nr. V-255 „Dėl Kasos aparatų naudojimo taisyklių patvirtinimo“.

- Verslo liudijimus įsigiję gyventojai, kurie veiklos pajamoms apskaityti nenaudoja kasos aparato, privalo nustatyta tvarka užpildyti žurnalą. Užpildydamas minėtą žurnalą, gyventojas gali pasirinkti, ar žurnale pateikti tik bendrą mėnesio išlaidų sumą, ar išlaidas apskaityti pagal rūšis, nurodant kiekvienos iš jų sumas. Įrašai apie gautas (t. y. apmokėtas) pajamas **daromi kiekvieną dieną, kurią yra gaunamos pajamos, jei kurią dieną pajamų negauta** – įrašo daryti nereikia.

- Jeigu verslo liudijimas išduotas ilgesniam negu vieno mėnesio laikotarpiui ir pasikeitė duomenys, pagal kuriuos buvo apskaičiuotas pajamų mokestis, tai per 10 kalendorinių dienų nuo duomenų pasikeitimo dienos gyventojas privalo apie tai pranešti TVMI.

- Pasikeitus stacionarioje vietoje vykdomos veiklos rūšies vietai, gyventojas per 10 kalendorinių dienų nuo pasikeitimo privalo apie tai pranešti TVMI, kuri per vieną darbo dieną nuo prašymo gavimo dienos išduoda naujos versijos verslo liudijimą (su patikslintais duomenimis).

- Gyventojai, įsigiję verslo liudijimus, privalo laikytis teisės aktuose nustatytų veiklos, kuria jie verčiasi, taisyklių.

Verslo liudijimą įsigijusio gyventojų atsakomybė

Verslo liudijimus įsigijusiems gyventojams, nesilaikantiems Verslo liudijimų išdavimo taisyklėse nustatytų reikalavimų (prekybos, gamybos ar paslaugų teikimo vietoje neturintiems prekių, medžiagų ar žaliavų įsigijimo dokumentų, neišrašantiems kvitų, sąskaitų faktūrų, kai tai numatyta Verslo liudijimų išdavimo taisyklėse, neteisingai tvarkantiems žurnalus), taikoma atsakomybė, numatyta Administracinių teisės pažeidimų kodekso (toliau – ATPK) 172, 172¹, 172⁹, 173¹ straipsniuose (nuo 2017-01-01 – Administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) 150, 187, 189, 205 straipsniuose):

- už komercinės ar ūkinės veiklos tvarkos pažeidimus – pagal ATPK 172⁹ straipsnį numatyta bauda nuo 144 Eur–1448 Eur (iki 2014-12-31 – nuo 500 Lt iki 5000 Lt) (nuo 2017-01-01 pagal ANK 189 straipsnį – įspėjimas arba bauda nuo 150 Eur iki 300 Eur) ar pagal ATPK 172 straipsnį numatyta bauda nuo 144 Eur iki 579 Eur (iki 2014-12-31 – nuo 500 Lt iki 2000 Lt) (nuo 2017-01-01 pagal ANK 150 straipsnį – bauda nuo 150 Eur iki 300 Eur, už pakartotinį nusižengimą – bauda nuo 850 Eur iki 1500 Eur);

- už deklaracijos pateikimo tvarkos pažeidimą, mokesčių vengimą – pagal ATPK 172¹ straipsnį numatytas įspėjimas arba bauda nuo 57 Eur iki 1158 Eur (iki 2014-12-31 – nuo 200 Lt iki 4000 Lt) (nuo 2017-01-01 pagal ANK 187 straipsnį – įspėjimas arba bauda nuo 60 Eur iki 600 Eur);

- už apskaitos taisyklių pažeidimus – pagal ATPK 173¹ straipsnį numatyta bauda nuo 28 Eur iki 11584 Eur (iki 2014-12-31 – nuo 100 Lt iki 40000 Lt) (nuo 2017-01-01 pagal ANK 205 straipsnį – įspėjimas arba bauda nuo 30 Eur iki 6000 Eur).

Verslo liudijimus įsigijusiems gyventojams, kuriems yra prievolė mokėti VSD įmokas, tačiau jie jų laiku nesumoka, vadovaujantis 1991 m. gegužės 21 d. Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo Nr. I-1336 (2004-11-04 įstatymo Nr. IX-2535 redakcija) 16 straipsniu, skaičiuojami delspinigiai. Jei per patikrinimą nustatoma, kad VSD įmokos neteisėtai buvo sumažintos, priskaičiuojama trūkstama jų suma ir skiriama 50 proc. tos sumos dydžio bauda.

Verslo liudijimus įsigijusių gyventojų teisė užginčyti pareigūnų veiksmus

Gyventojas vykdomą veiklą, įsigijus verslo liudijimą, gali tikrinti valstybinių kontrolės institucijų pareigūnai.

MAĮ 144 straipsnyje įtvirtinta gyventojų teisė apskųsti bet kurį mokesčių administratoriaus (pareigūno) veiksma arba neveikimą. Ginčai tarp gyventojų ir mokesčių administratoriaus nagrinėjami 1999 m. sausio 14 d. Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo Nr. VIII-1029 (nauja redakcija 2000-09-19 Nr. VIII-1927) nustatyta tvarka. Gyventojų skundas dėl

mokesčių administratoriaus pareigūno veiksmų ar neveikimo turi būti paduodamas Administracinių ginčų komisijai arba Administraciniam teismui per vieną mėnesį nuo mokesčių administratoriaus priimto sprendimo įteikimo mokesčių mokėtojui dienos arba per du mėnesius nuo dienos, kai baigiasi įstatymo ar kito teisės akto nustatytas reikalavimo įvykdymo terminas. Jei mokesčių administratorius nevykdo savo pareigų ar vilkina sprendimą, toks neveikimas (vilkinimas) gali būti apskųstas per du mėnesius nuo dienos, kai baigiasi klausimui išspręsti nustatytas laikas (plačiau galima sužinoti VMI prie FM svetainėje <http://www.vmi.lt/cms/mokesciu-administratoriaus-priimtu-sprendimu-apskundimo-tvarka>).

Daugiau informacijos apie verslo liudijimų įsigijimo tvarką galima sužinoti VMI prie FM svetainėje www.vmi.lt/cms/web/guest/verslo-liudijimo-isdavimas/-pratesimas/nutraukimas arba paskambinus į VMI prie FM Mokesčių informacijos centrą telefonu 1882 arba +370 5 255 3190. Telefonu suteikta konsultacija yra lygiavertė rašytinei, nes pokalbiai yra įrašomi bei saugomi 5 metus.

Taip pat informuojame, kad ši sutrumpinta Verslo liudijimą įsigyjančio gyventojų atmintinė ir visa Verslo liudijimą įsigyjančio gyventojų atmintinė skelbiama VMI prie FM svetainėje <http://www.vmi.lt/cms/web/kmdb/1.16.2.4>, Veiklų, kuriomis gali būti verčiamasi, turint verslo liudijimą, rūšių klasifikatorius skelbiamas VMI prie FM svetainėje <http://www.vmi.lt/cms/web/kmdb/1.4.10.2/>.